

Handläggare
Jerzy Slazak
Telefon: 08 508 289 74**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2018-11-20 p. 10

Utredning - Nya strandbad

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna förvaltningens redovisning
2. Överlämna miljöförvaltningens redovisning till berörda stadsdelsnämnder, idrottsnämnden och exploateringsnämnden

Gunnar Söderholm
FörvaltningschefMonika Gerdhem
Avdelningschef

Sammanfattning

Direktpress gjorde under våren 2017 en undersökning bland sina läsare om var man som stockholmare skulle vilja se nya badplatser i Stockholm. Förslag på 26 olika platser inkom och skickades vidare till miljöborgarrådet och sedan vidare till miljöförvaltningen under hösten 2017.

Genom stadens budget för 2018 gavs exploateringsnämnden i uppdrag att tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och i samråd med idrottsnämnden och berörda stadsdelsnämnder upprätta en handlingsplan för fler nya offentliga strandbad i staden. Därefter överläts uppdraget på miljö- och hälsoskyddsnämnden. Efter en inledande utredning har 4 platser valts ut som har undersökts närmare. Dessa platser är: Kolkajen som ligger vid Husarvikens mynning i närheten av Norra Djurgårdsstaden, Årstavikens södra sida i Årtaskogen (kallas för Årstadal), solbryggan i Marievik vid Liljeholmskajen, och bryggan vid Herrängens gård som ligger på västra sidan av Långsjön. Bedömning av övriga platser som fanns i Direktpress förslag redovisas i bilaga 2.

De krav som ett allmänt strandbad ska uppfylla finns i EG-direktivet om förvaltning av badvattenkvaliteten (2006/7/EG) och i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om badvatten (HVMFS 2012:14). För att kunna anlägga ett strandbad måste en del utredningar genomföras. Badvattenprover ska tas under minst två badsäsonger för att undersöka vattnets tjänlighet ur hygienisk synpunkt. Undersökningar av mark och sediment ska göras med tanke på eventuella föroreningar och en kartläggning av dagvattenutlopp, bräddavloppspunkter och pumpstationer ska göras. Räddningstjänstens framkomlighet och möjligheter för drift och skötsel av platsen ska bedömas.

På de fyra platser som i den initiala utredningen bedömts som lämpliga för anordnande av ett allmänt strandbad, har förvaltningen under sommaren tagit minst 5 badvattenprover på varje plats.

Kolkajen ligger inom Lilla Värtans vattenområde. Platsen ingår i Norra Djurgårdstaden byggnadsprojekt och 1600 nya lägenheter är planerade att byggas. Enligt detaljplanen för området är ett allmänt strandbad planerat att iordningställas åren 2023-2024. Alla badvattenprover visade godkänt resultat.

Marievik och Årstadal är båda belägna vid Årstaviken. Årstaviken är hårt belastad. Tillrinning sker av trafikdagvatten och miljögifter finns både i sediment och i vattnet. Badvattenprovtagningen i Marievik visade några avvikande prover men ingen med bedömningen otjänlig. Årstadal hade många avvikande prover med delvis höga eller mycket höga bakteriehalter. I dagsläget bedömer förvaltningen att platsen inte lämpar sig för att anlägga ett allmänt strandbad.

Herrängens brygga på västra sidan av Långsjön har redan en anlagd brygga och platsen är frekvent besökt. En stor gräsyta gör att platsen är barnvänlig. Framkomlighet för räddningstjänsten och service är säkrad. Sjön är sedan tidigare övergödd och algbloomning kan förekomma. Alla badvattenprover visade godkänt resultat.

Senare under sommaren har Södermalms stadsdelsförvaltning inkommit med förslag från en medborgare att ordna ett bastubad på Reimersholme. Badet skulle likna Ribersborgbadet i Malmö, om än mindre. Det finns redan två strandbad på gångavstånd från Reimersholme. Dessa är Tantobadet och Långholmens strandbad. Förvaltningen har tidigare utrett badet och det ansågs då olämpligt till följd av ordningsproblem och ett närliggande äldreboende som

stördes. Förvaltningen har därför inte utrett detta bad särskilt under året.

Stockholms Stad äger en del mark i Nackareservatet som ligger i Nacka kommun. I detta område finns Söderbysjön vars badplats ligger på mark som ägs av Stockholms stad. Idrottsförvaltningen har, i egenskap av verksamhetsutövare, vänt sig till miljöförvaltningen i Stockholm för att miljöförvaltningen ska ta badvattenprover där från och med sommaren 2019. Tillsynsansvaret på objektet ligger även fortsättningsvis på Nacka kommun.

Bakgrund

Genom stadens budget för 2018 gavs exploateringsnämnden i uppdrag att tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och i samråd med idrottsnämnden och berörda stadsdelsnämnder upprätta en handlingsplan för fler nya offentliga strandbad i staden. Arbetet skulle knytas till stadens arbete med god vattenstatus och samordnas med vattenprovtagning. Förvaltningscheferna för de tekniska förvaltningarna har därefter beslutat att miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för att upprätta handlingsplanen i samråd med ovanstående nämnder.

Underlaget med förslag på nya badplatser utgörs av den undersökning som Direktpress gjorde under våren 2017 bland sina läsare, om var man som stockholmare skulle vilja se nya badplatser i Stockholm. Listan med de föreslagna platserna finns i bilaga 1.

En del av de föreslagna platserna har inte utretts eftersom Stockholms Stad inte har rådighet över marken när platserna ligger i en annan kommun eller då staten är ägare till marken.

Efter en inledande utredning och efter samråd med berörda stadsdelsnämnder, idrottsnämnden och exploateringsnämnden beslöt förvaltningen att undersöka fyra av de föreslagna platserna. Dessa platser är: Kolkajen som ligger vid Husarvikens mynning i närheten av Norra Djurgårdsstaden, Årstavikens södra sida i Årtaskogen (kallas för Årstadal), solbryggan i Marievik vid Liljeholmskajen och bryggan vid Herrängens gård som ligger på västra sidan av Långsjön.

Ett officiellt strandbad måste uppfylla vissa grundläggande krav som finns i EG-direktivet om förvaltning av badvattenkvaliteten (2006/7/EG) och i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om badvatten (HVMFS 2012:14). Badvattnet ska vara

tjänligt ur hygienisk synpunkt vilket bedöms utifrån bakteriella vattenprover som tas under badsäsongen. Proverna analyseras med avseende på förekomsten av tarmbakterierna *E. coli* och *intestinala enterokocker* som indikerar fekal förorening av vattnet. Analysen görs i enlighet med EU-direktivet om förvaltning av badvattenkvaliteten (2006/7/EG) och Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om badvatten (HVMFS 2012:14). För att utvärdera om en plats är lämplig som officiell badplats bör badvattenkvaliteten undersökas under minst två år.

För att kunna anlägga ett strandbad ska även en del andra parametrar undersökas. Sedimenten och marken i närheten av badplatsen avseende gamla markföroreningar ska utredas. Kartläggning av var det finns dagvattenutlopp, pumpstationer och bräddavlopp som kan påverka badplatsen ska göras. Bedömning av tillgängligheten för allmänheten och störningar för omgivningen ska också göras. Räddningstjänstens möjligheter att kunna komma till platsen behöver säkras. Räddningsutrustning ska finnas utplacerad i närheten av badplatsen. Möjligheten att kunna placera faciliteter och utrustning för avfallshantering ska också tillgodoses.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser positivt på att fler badplatser etableras i Stockholm. Detta bidrar till att öka rekreationsmöjligheterna för stadens invånare och besökare.

Samråden med berörda stadsdelsnämnder, idrottsnämnden och exploateringsnämnden har visat på en del svårigheter att kunna anordna strandbad på de föreslagna platserna. I en del fall strider den föreslagna placeringen mot befintliga detaljplaner, i andra fall har utredningar gjorts som visat att platsen inte är lämplig för etablering av strandbad p.g.a. föroreningar i sediment eller mark. På en del platser skulle kostnaden för att anordna en badplats bli för hög i förhållande till nyttan eller så blir ingreppet i naturområdet för stort. En del av platserna ligger i mycket urbaniserade områden och skulle kunna skapa konflikt med andra intressen som t.ex. trafiken.

För en fullständig lista över de föreslagna platserna med stadsdelarnas och i vissa fall miljöförvaltningens bedömning och synpunkter redovisas i bilaga 2.

Platsbeskrivning och badvattenprovtagning

Efter samråd med stadsdelarna och inspektioner på tilltänkta platser har förvaltningen bedömt att fyra av de föreslagna platserna skulle kunna fungera som framtida allmänna strandbad. Dessa platser är: Kolkajen, Herrängens brygga, Marievik och södra sidan av Årstaviken (kallas för Årstadal). För att kunna bedöma badvattenkvaliteten ur hygienisk synpunkt genomfördes badvattenprovtagning med minst fem provtagningar på var och en av dessa platser under sommaren 2018. Provtagningsresultaten och bedömningen av platserna redovisas nedan.

Kolkajen

Kolkajen ligger vid Husarvikens mynning i närheten av Norra Djurgårdsstaden och ingår i Lilla Värtans vattenområde. Det finns en detaljplan för bebyggelse av området. Inom Kolkajen planeras för cirka 1 600 nya bostäder. I dagsläget består platsen av en cirka 150 meter lång betongkaj som tidigare använts av Gasverket för lossning och upplägg av kolreserver för energiproduktion. I Husarvikens botten sediment förekommer det, enligt Miljöbarometern (<http://miljobarometern.stockholm.se/vatten/kustvatten/lilla-vartan/>), förhöjda halter av kvicksilver, arsenik, cyanider och höga halter av kadmium och kolväten, som härrör från driften vid det före detta gasverket. Platsen är fortfarande inhägnad och ligger i direkt närhet till Stockholm Exergis vattenvärmepumpsanläggning. Vid Husarvikens mynning har en solbrygga anlagts. Bryggan används av kringboende för sol och bad. Badande kommer i direkt på djupt vatten och har ingen kontakt med sedimenten.

Under sommaren har förvaltningen tagit 5 badvattenprover på denna plats och inget av proverna har visat avvikande bakteriologiska resultat. Förvaltningen bedömer att platsen lämpar sig för ett allmänt strandbad där en brygga anläggs så att de badande kommer i direkt på djupt vatten utan kontakt med sedimenten. Enligt detaljplanen för område Kolkajen är ett allmänt strandbad planerat år 2023-2024.

Herrängens brygga

Långsjön ligger i ett gammalt villaområde på gränsen mellan Stockholm och Huddinge. Den föreslagna platsen ligger på västra sidan av Långsjön. En befintlig brygga inbjuder till bad. Platsen består av en stor gräsyta där besökare kan vistas med barn. Intill platsen finns också en tennisbana som används av närboende. Framkomligheten för räddningstjänsten och servicefordon är säkrad. Parkeringsmöjligheter för bilar är begränsade och det bästa alternativet att ta sig till platsen är med cykel eller till fots. Ett

strandbad med stort antal besökande skulle kunna skapa konflikter med närboende men hittills har Älvsjö stadsdelsförvaltning inte haft några klagomål och anläggandet av ett allmänt strandbad ses positivt från de boende.

Långsjön är sedan tidigare en övergödd sjö och trots en aluminiumkloridbehandling för att binda fosfor kan sjön vid varmt väder och höga vattentemperaturer visa tendenser till algblooming. Det varma och soliga vädret under årets sommarperiod har främjat förekomsten av alger och slutet av juli visade sjön tecken på en kraftigare algblooming. Förvaltningen gick då ut med en rekommendation om avrådan från bad.

Under sommaren har förvaltningen tagit 5 badvattenprover och inget av proverna har varit avvikande. Enligt förvaltningens bedömning lämpar sig platsen för att anlägga ett allmänt strandbad.

Årstaviken

Marievik och Årstadal som förvaltningen utreder som framtida allmänna badplatser ligger i Årstaviken. Viken är en del av Mälaren mellan västra Södermalm och Årsta och utflödet går genom Hammarbyslussen till Hammarby Sjö. Den teoretiska uppehållstiden för vattnet i Årstaviken är över tre år.

Ungefär en fjärdedel av tillrinningen kommer från Södermalm och resten från den södra sidan av viken d.v.s. Östberga, Västberga och Årsta med bostäder och stora industri- och arbetsområden. Trafikdagvatten tillrinner från bl.a. Essingeleden och Södertäljevägen. Flera bräddvattenutlopp från avlopps nätet mynnar på båda sidor av viken. Hårdgjorda ytor gör att dagvatten rinner direkt ut i viken och förorenar den med t.ex. PCB, PBDE och höga halter av tungmetaller som kan ansamlas i sedimenten.

En undersökning som förvaltningen genomfört tidigare och redovisar på Miljöbarometern

(<http://miljobarometern.stockholm.se/vatten/sjoar/arstaviken/>)

har visat höga halter av PFAS (används i brandskum och impregnering) i Årstavikens vatten. Dessa föroreningar innebär ingen risk för människor som badar, däremot är de skadliga för vattenlevande organismer. Runt Årstaviken finns ett antal båtklubbar som kan ha en viss påverkan på föroreningar i vattnet och sedimenten. I dag uppnår Årstaviken inte de kvalitetsmål som Europa och Sverige satt upp. Stockholms stad och Stockholm Vatten och Avfall har tagit fram ett lokalt åtgärdsprogram för att förbättra vattenkvaliteten i Årstaviken. Under hösten ska rapporten

med föreslagna åtgärder presenteras av Stockholm Vatten och Avfall.

Marievik

Marievik är en del av Årstaviken och bostadsområdet intill kallas Liljeholmskajen. Området är under exploatering och en urban miljö där bostäder och verksamheter växer fram. Inom en snar framtid finns planer på att förändra Marievik i ännu större utsträckning. Området med kontorsbyggnader som ligger i riktning mot Liljeholmsbron ska delvis bli bostadsområde. Platsen som förvaltningen utreder som ett strandbad ligger mittemot Hornstulls strand och Tantobadet. Ett befintligt soldäck inbjuder till sol och bad. Både boende i området och människor som har sina arbetsplatser i närheten uppskattar platsen. Bryggan som förvaltningen utreder som kommande allmänt strandbad är placerad så att de badande kommer i direkt på djupt vatten och inte har kontakt med sedimenten. Platsen ligger i närheten av farled, till största delen för fritidsbåtar. Årstaviken är en del av hamnområde och enligt lokala ordningsföreskrifter för Stockholm behövs en dispens för att anlägga ett officiellt strandbad. Med det stora antal människor som redan nyttjar platsen skulle ett allmänt strandbad vara mycket uppskattat. En del boende tar redan nu kontakt med förvaltningen för att fråga om kvaliteten på badvattnet.

Under sommaren har förvaltningen tagit 8 badvattenprover. Tre av proverna har visat avvikande resultat men inga prover har visat otjänligt resultat. Orsaken till de avvikande proverna är svår att bedöma. Området är mycket urbaniserat med en del aktiva byggarbetsplatser. Förvaltningens bedömning är att platsen är lämplig för att anlägga ett bad och att den har ett stort rekreativvärde.

Årstadal

Platsen som förvaltningen utreder som eventuellt allmänt strandbad ligger på södra sidan av Årstaviken i Årtaskogen. Enskede – Årsta stadsdelsförvaltning ansvarar för denna plats. Inom stadsdelsområdet finns inget strandbad och inrättande av ett sådant skulle uppskattas av boende inom stadsdelen. Redan i dag finns ett stort intresse hos allmänheten att nyttja vattenområdet. En förening har bildats för att bygga en bastuflotte i viken och frågan om badvattenkvalitet har ställts till förvaltningen. En del av Årtaskogen ligger i ett ganska brant område och vattenspegeln där är därför svårtillgänglig för räddningstjänst samt drift och skötsel. Det finns redan ett antal bryggor som används för sol och bad i området och hela området används flitigt som promenadstråk.

Platsen som förvaltningen initialt bedömt skulle kunna lämpa sig som allmänt strandbad ligger nordöst om Svärdlångsvägen i närheten av Årsta gård. Där finns en sandstrand med god framkomlighet till vattnet och botten är grund. Förvaltningen har under sommaren tagit badvattenprover på denna plats. Provresultaten har visat överskridna eller långt överskridna bakteriehalter av de tillåtna gränsvärdena för badvatten. Av 10 tagna prover har 5 prover varit otjänliga, 4 tjänliga med anmärkning och bara 1 prov har visat tjänligt provsvar. Orsaken till dessa resultat är svårt att bedöma. Det uppehåller sig mycket sjöfågel i närheten av denna plats och deras avföring kan förorena vattnet med fekala bakterier. Alldeles i närheten ligger två båtklubbar, dels Årstadals Båtklubb som ligger uppströms den föreslagna platsen, dels Årsta Gårds Båtsällskap som ligger nedströms. Förvaltningen har under september månad varit på inspektion på båda båtklubbarna. Inspektionerna har varit inplanerade sedan tidigare i och med den tillsyn av båtklubbar som förvaltningen bedriver. Vid inspektionerna kontrollerades vilka avloppslösningar båtklubbarna har, detta för att kunna bedöma om deras anläggningar kontaminerar vattnet med fekala bakterier. Ingen av båtklubbarna är ansluten till va-nätet utan har toalettlösningar av typen baja-maja som töms regelbundet. Alldeles i närheten av stranden finns ett bräddutlopp som kan ha en viss påverkan på förorening av vattnet.

Markundersökningar skulle behöva göras av Årsta Gårds Båtsällskaps båtuppläggningsplats som ligger i direkt närhet till stranden. Båtklubben har funnits där sedan 50-talet och risken finns att både stranden och sedimenten kan vara kontaminerade med de tungmetaller som ingick i båtbottnfärger innan de förbjöds. Enligt rapporten ”Översiktliga miljötekniska markundersökningar, Parkmark och båtuppläggningsplatser i Stockholm” (Dnr 2018-1491) har kraftigt förhöjda föroreningshalter påträffats vid alla båtuppläggningsplatser. För tre objekt är blyhalterna, och i ett fall även PCB-halterna, så höga att även enstaka intag av jord kan vara skadligt för människors hälsa. Det bedöms även finnas risk för skadlig föroreningsspridning till ytvatten från samtliga objekt.

Sammantaget bedömer förvaltningen att det i dagsläget inte finns förutsättningar för att anlägga ett allmänt strandbad på föreslagna plats.

Tabell med redovisning av badvattenprover tagna på respektive plats som förvaltningen utreder.

	Antal prover	Tjänlig	Tjänlig med anmärkning	Otjänlig
Kolkajen	5	5		
Herrängens brygga	5	5		
Marievik	8	5	3	
Årstadal	10	1	4	5

Senare inkomna förslag

Reimersholme

Södermalms stadsdelsförvaltning har under sommaren överlämnat ett förslag från en medborgare om ett bad på Reimersholme till förvaltningen. Förslaget gäller ett bastubad som skulle likna Ribersborgbadet i Malmö, om än mindre. Kallbadhuset i Malmö ligger vid Ribersborgstranden och är en uppskattad besöksplats för boende och turister. Anläggningen består av två stora utomhusbassänger (havsbad) och totalt 5 stycken bastur. Dessutom finns där en restaurang. Förslaget bastubad (kallbadhus) skulle placeras på Reimersholmens soliga udde vid Reimersholme strandstig.

Under 2007 höll förvaltningen i ett projekt för att inrätta fler allmänna strandbad inom kommunen. Reimersholme var en av de platser som förvaltningen utredde. Badvattenkvaliteten visade bra resultat. Stora ordningsproblem med besökande och protester från närliggande äldreboende gjorde att platsen ändå bedömdes som olämplig för strandbad. Dessutom finns både Tanto strandbad och Långholmens strandbad på gångavstånd från det föreslagna badet. Förvaltningen bedömer förslaget som överflödigt i dagsläget.

Söderbysjön

Söderbysjön är en sjö som ligger strax öster om Bagarmossen i Nacka kommun och ingår i Nackareservatet. Flera promenad- och cykelvägar genom reservatet går utmed sjön. Den barnvänliga badplatsen och andra platser vid sjön lockar mängder av besökare. Björkhagens golfbana ligger intill sjön. Markägare till denna del av Nackareservatet är Stockholms Stad genom Idrottsförvaltningen.

Badplatsen är inte ett allmänt strandbad. Nacka kommun har inte tagit upp strandbadet i Söderbysjön som tillsynsobjekt. Anledningen till detta är att hela området med intilliggande golfbana sköts och drivs av Idrottsförvaltningen i Stockholms stad. Nacka kommun förväntar sig att miljöförvaltningen i Stockholm ska ta badvattenprover och utöva tillsyn på denna strand. Idrottsförvaltningen har under sensommaren vänt sig till miljöförvaltningen för att förvaltningen från och med sommaren 2019 ska ta badvattenprover i Söderbysjön. Förvaltningen ser inget hinder att göra detta eftersom badvattenprovtagning utförs på uppdrag av stadsdelar, verksamheter och andra förvaltningar. Tillsynsansvaret för detta objekt ska dock åligga Nacka kommun.

Slut.

Bilagor

1. Direktpress lista med förslag
2. Föreslagna badplatser per stadsdel, med kommentarer